

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

”Huldas är som himmelriket för mig”

Om upplevelser av en verksamhet för hemlösa kvinnor

Socionomprogrammet VT -11

C-uppsats

Författare: Matilda Boström & Emma Gustafsson

Handledare: Pierre Engström

Abstract

Titel: *"Huldass är som himmelriket"* – Om upplevelser av en verksamhet för hemlösa kvinnor

Författare: Matilda Boström & Emma Gustafsson

Nyckelord: Hemlös, kvinna, verksamhet, Grounded Theory

Metod: Grounded Theory

Trots att hemlöshet funnits länge i Sverige började den uppmärksammas ordentligt först i slutet på 1980-talet. Trots detta har denna form av utsatthet inte tillräckligt belyst de utsattas röster, speciellt kvinnors, blir ofta inte hörda. En av orsakerna till denna brist är att åtgärdsprogram får mer fokus än klienten. Konsekvensen är att fokus blir djupt normativt och inriktat mot att reglera beteende. Denna fallstudie grundar sig på den dubbla utsatthet som det innebär att vara kvinna och hemlös, nämligen att hemlöshet hos kvinnor är mindre synligt än hos män vilket bland annat leder till mörkertal. Studien syftade till att beskriva och undersöka, å ena sidan, hur verksamheten Huldass hus målsättning omsätts till insatser för hemlösa kvinnor, och å andra sidan, klienternas uppfattning av detta. Fyra frågeställningar: Hur kan verksamhetens bakomliggande tanke och målsättning beskrivas som en intentionell handling grundad på uppfattningar om brister i det sociala skyddsnätet för hemlösa kvinnor? Hur väl speglas verksamhetens målsättningar i kvinnornas uppfattning av verksamheten? På vilket sätt upplever kvinnorna att denna verksamhet skiljer sig ifrån eller liknar andra verksamheter de mött som inte enbart riktat sig till kvinnor? Finns det några tydliga utvecklingsområden hos verksamheten? Grounded Theory-analys genomfördes av utskrivna semistrukturerade intervjuer. Av de kategorier som framstod i analysen formades fyra kärnkategorier. Dessa sammanfördes i en modell som visar hur verksamheten uppfattas, där målen praktiseras i verkligheten. Besökarna känner sig delaktiga och att delaktigheten sker på deras villkor, personalen finns där som motivation och stöd. Ur modellen med sina två dimensioner, resursbyggande respektive tillvaratagande av resurser, framstår två tänkbara scenarior, ett negativt och ett mer positivt. Det negativa, kallat "Framgångsparadoxen", innebär att ett byggande av resurser i och hos kvinnorna, utan att använda dessa i verksamheten, kan leda till att Huldass hus inte kan tillfredsställa den efterfrågan som verksamheten själv skapar. Det andra scenariot, "Utveckling genom delaktighet i verksamhet", grundar sig på att med ett ökat resursbyggande följer ett ökat tillvaratagande av resurserna. Verksamheten tenderar idag att

leda mot Framgångsparadoxen. Diskussionen berör förslag på framtida forskning samt vad en inriktning mot Utveckling genom Delaktighet i Verksamhet kan leda till diskuteras i termer av salutogena effekter, så kallad Känsla Av Sammanhang.

Förord

Först vill vi tacka kvinnorna och personalen på Huldass hus för ett vänligt och trevligt bemötande. Vi kände oss väldigt välkomna. Vi vill också tacka våra informanter för att de ville och tog sig tid att ställa upp i vår studie, er öppenhet och era tankar har varit ovärderliga för oss.

Till sist vill vi tacka vår handledare Pierre Engström som hjälpt oss med sina goda råd och tips på vägen.

Tack!

Emma Gustafsson

Matilda Boström

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte.....	2
1.2 Frågeställningar	2
1.3 Avgränsning	2
2. Bakgrund.....	3
2.1 Hemlöshet i Sverige	3
2.2 Kvinna och hemlös.....	4
2.3 Huldass hus målsättningar och kvinnovårdskedjan	4
3. Tidigare forskning.....	7
3.1 Litteraturinsamling och databaser.....	7
3.2 Hemlöshet i välfärdsstaten - <i>En studie av relationerna mellan socialtjänst och frivilliga organisationer i Stockholm och Göteborg</i>	7
3.3 Utan bostad – utanför samhället - Kvinnors erfarenheter av hemlöshet.....	8
4. Metod	10
4.1 Fallstudie som metodologisk ansats	10
4.2 Inhämtande av empiri	11
4.3 Urval	11
4.4 Bearbetning	12
4.5 Analysförfarandet.....	13
4.6 Metodologiska reflektioner.....	13
4.6.1 Etiska överväganden	13
4.6.2 Reliabilitet.....	14
4.6.3 Validitet	15
4.6.4 Generaliserbarhet	15
5. Redovisning av empiri.....	15
5.1 <i>"Jag ser på Huldass som ett bibliotek, ett erbjudande som gäller alla"</i>	15
5.2 <i>"Jag behöver folk omkring mig för att slappna av"</i>	18
5.3 <i>" Här kan jag umgås med kvinnor i min egen ålder som är dagligt lediga"</i>	20
6. Resultat och analys.....	22
6.1 Presentation av kategorier	22

6.1.1 Paus från Kaos	22
6.1.2 Bekräftande av vad man är.....	23
6.1.3 Bekräftelse av vad man gör	24
6.1.4 Tillståndets paradox	25
6.1.5 Kvalitetssäkring.....	25
6.1.6 Framgångsparadox	26
6.2 Presentation av kärnkategorier	26
6.2.1 Byggande av resurser.....	26
6.2.2 Behov av resurser	26
6.2.3 Utvecklande verksamhet.....	27
6.2.4 Motpoler.....	27
6.3 Analysmodell	28
7. Diskussion.....	32
7.1 Förslag till framtida forskning.....	35
7.2 Slutord	36
8. Litteraturförteckning	37
8.1 Tryckta källor.....	37
8.2 Artiklar	37
8.3 Internetkällor	38
8.4 Elektroniska böcker	38

Bilagor

1. Inledning

Hemlöshet och bostadslöshet är olika former av utsatthet som drabbar både kvinnor, män, vuxna, barn och hela familjer. Det finns många olika benämningar på en person som saknar bostad; uteliggare, bostadslös, hemlös. Hans Swärd skriver i boken ”Hemlöshet” att i Sverige kom hemlöshet att uppmärksammas ordentligt i slutet på 80-talet (Swärd, 2008). Hemlöshet hade då funnits länge men det var först vid den tiden som det blev ett mer prioriterat problem. Hemlöshet är en situation som socionomen mer än någon annan profession arbetar med, i alla fall när det gäller direkta möten med de drabbade.

Trots uppmärksamheten som tog fart i slutet av 1980-talet så är denna form av utsatthet inte tillräckligt belyst i dagens samhälle och de utsattas röster blir ofta inte hörda (Horsell, 2006). Horsell (2006) argumenterar med hjälp av Michel Foucaults perspektiv att orsakerna till dessa brister, hos forskare såväl som hos politiker, är grundade i diskursiva strukturer. En av konsekvenserna av detta kan anses vara vad Flint (2009) uppmärksammar, nämligen att åtgärdsprogram får mer fokus, men vad som döljs är hur dessa insatser är djupt normativa och inriktade mot att reglera beteende. Denna studie riktar sig till att göra röster hörda, snarare än att undersöka bakomliggande strukturer. Mer specifikt är det kvinnans röst som här görs hörd.

Problematiken som vi vill uppmärksamma grundar sig i förståelsen att vara kvinna och att samtidigt vara hemlös kan ses som en dubbel utsatthet. Den dubbla utsattheten ligger i att kvinnorna oftare än män, tenderar att inte bli tillräckligt uppmärksammade. Detta är ett problem som direkt rör det sociala arbetets praktik. En annan aspekt av detta uppmärksammas av Keri Weber Sikich (2008) som studerat kvinnlig hemlöshet i ett globalt perspektiv. Hon menar att kvinnors hemlöshet skiljer sig från männens då de kvinnorna oftare är mindre synliga än männen på grund av att de oftare döljer sin hemlöshet genom att sova hos familj och vänner. Detta kan leda till ett så kallat ”mörkertal” i kartläggningar om antalet hemlösa; det verkliga antalet kvinnor som lever i hemlöshet är högre än vad som rapporteras. Detta innebär att männen får större uppmärksamhet och hjälpinsatser (Weber Sikich, 2008).

Swärd (2008) uppmärksammar ytterligare en skillnad mellan mäns och kvinnors hemlöshet. Swärd visar hur kvinnor oftare varit hemlösa en kortare tid och då på grund av familjära problem men att trots detta behandlas män och kvinnor utifrån samma premisser (Swärd,

2008). Det blir därför viktigt att i det sociala arbetet lyfta upp de skillnader som kan finnas mellan mäns och kvinnors hemlöshet.

Vi hade vår egen förförståelse om hemlöshet. Hur en hemlös människa ser ut och i vilken situation hon befinner sig i. Vår bild av en hemlös var en person utan bostad med ett utseende som speglar det hårda livet på gatan. Denna fick vi snabbt omvärdera då vi i verkligheten mötte något helt annat. Vi fann en verksamhet som inriktar sig till utsatta kvinnor med boendeproblematik. Vi ansåg att det var av värde att undersöka hur besökarna upplever verksamheten. Vår studie syftar till att se hur verksamheten omsätter sina målsättningar till praktik.

1.1 Syfte

Syftet med studien är att beskriva och undersöka, å ena sidan, hur verksamheten Huldass hus målsättning omsätts till insatser för hemlösa kvinnor, och å andra sidan, klienternas uppfattning av detta.

1.2 Frågeställningar

- Hur kan verksamhetens bakomliggande tanke och målsättning beskrivas som en intentionell handling grundad på uppfattningar om brister i det sociala skyddsnätet för hemlösa kvinnor?
- Hur väl speglas verksamhetens målsättningar i kvinnornas uppfattning av verksamheten?
- På vilket sätt upplever kvinnorna att denna verksamhet skiljer sig ifrån eller liknar andra verksamheter de mött som inte enbart riktat sig till kvinnor?
- Finns det några tydliga utvecklingsområden hos verksamheten?

1.3 Avgränsning

Till en början tänkte vi göra en studie om ämnet hemlöshet. Vi gjorde en avgränsning till att endast se på den här verksamheten med ett genusperspektiv. Då vi ville studera en specifik

verksamhet föll det sig naturligt att göra en fallstudie som inte har målet att spegla hemlösheten i stort utan just den studerade gruppen.

2. Bakgrund

I detta kapitel avser vi att ge en förståelse för ämnet i uppsatsen. Vi redogör för och definierar begreppet hemlös och beskriver hur hemlösheten har sett ut de senaste decennierna samt verksamhetens målsättningar. Informationen om målsättningar med Huldass Hus och kvinnovårdskedjan gavs vid intervju med Ulla Ekman, enhetschef för Huldass Hus samt verksamhetens måldokument.

2.1 Hemlöshet i Sverige

Socialstyrelsen har definierat begreppet hemlös enligt fyra olika situationer. Den första situationen omfattar personer som är uteliggare, bor på akutboende, härbärke eller jourboende. Den andra situationen innefattar människor intagna på kriminalvårdsanstalt, behandlingsenhet eller inskrivna på ett stödboende. De definieras som hemlösa om de inom tre månader ska skrivas ut och inte har något boende vid tiden för utskrivningen. Detsamma gäller om en person som är inskriven på en behandlingsenhet eller stödboende och inte ska skrivas ut inom tre månader och inte har någon bostad vid framtida utskrivningen. Den fjärde och sista situationen omfattar personer som tillfälligt bor hos vänner och släktingar eller har ett tillfälligt andrahandskontrakt (socialstyrelsen.se2).

Swärd (2008) talar om att hemlöshet kom att uppmärksammas ordentligt i slutet på 80-talet. Hemlöshet har funnits länge men det var först då det blev ett mer prioriterat problem. Under hela 1900-talet fanns det en brist på lägenheter och framförallt för vissa grupper av människor i samhället. År 1965 startade Sverige det så kallade "Miljonprogrammet" som var tänkt att generera en miljon lägenheter under tio år. Man argumenterade att en bostad skulle vara en social rättighet. Miljonprogrammet ledde till ett överskott av lägenheter och man trodde sig ha eliminerat stora delar av hemlösheten då de grupper som tidigare varit utestängda från bostadsmarknaden nu kunde få en egen bostad. Detta ledde till att många härbärgen och ungarshotell lades ner när man trodde att de inte skulle behövas i framtiden (Swärd, 2008).

Vidare talar Swärd (2008) om att i slutet av 80-talet började man se en ökning av hemlösheten igen, som fick benämningen "den nya hemlösheten" då gruppen hemlösa hade förändrats.

Tidigare hade gruppen mestadels bestått av äldre missbrukande män, nu såg man andra grupper av hemlösa. 1993 kom den första nationella kartläggningen i Sverige. Det som alltid varit ett problem vid mätningen av hemlösa har varit på vilket sätt hemlöshet ska mätas och definieras. Metoder som använts är tvärsnitträkningar då man utför mätningar under en veckas tid. Det som blir svårt att avgöra då är hur många som är hemlösa under en längre tid och även att se de som är hemlösa en kortare tid, där gruppen hemlösa kvinnor hamnar (Svärd, 2008).

2.2 Kvinna och hemlös

År 2005 gjorde socialstyrelsen (socialstyrelsen.se1) den senaste kartläggningen över hemlösa i Sverige. Där framkom det tydliga skillnader mellan kvinnor och män. Männen är fortfarande en stor majoritet av de hemlösa där kvinnor representerade ungefär en fjärdedel av totalt antal hemlösa 2005 (socialstyrelsen.se1). Keri Weber Sikich (2008) som publicerat artikeln "Global Female Homelessness: A Multi-Faceted Problem" skriver att kvinnlig hemlöshet ser väldigt annorlunda ut än männens då kvinnor är mindre synliga eftersom de oftare döljer sin hemlöshet genom att bo hos vänner och familj. Detta leder till att antalet hemlösa kvinnor ofta är högre än vad som kartläggs (Weber Sikich, 2008). Enligt socialstyrelsen (socialstyrelsen.se1) bor männen också i större utsträckning utomhus och på härbärgen. Kartläggningen visade också på att kvinnorna var yngre och att deras tid som hemlösa är kortare än männens och de lider i större utsträckning av psykiska problem. Anledningar till kvinnors hemlöshet är oftast på grund av familjära problem som skilsmässa eller våld. Det är vanligare bland hemlösa kvinnor att de har barn. Socialstyrelsen kunde se att sedan 1999 har gruppen kvinnliga hemlösa ökat (socialstyrelsen.se1).

2.3 Huldass hus målsättningar och kvinnovårdskedjan

Huldass hus ingår i kvinnovårdskedjan som finns i Göteborg. Syftet med kedjan är att erbjuda boende och daglig verksamhet för hemlösa kvinnor med missbruk, psykiska eller psykosociala problem. Kvinnovårdskedjan erbjuder olika typer av stöd och har olika insatser såsom omvårdnad, behandling och sysselsättning. Den fungerar även som stöd för stadsdelsförvaltningarna. Förutom Huldass hus finns Skepparegången som har motivationsboende och träningsboende för kvinnor och Alma som har platser för övernattningsboende och fungerar som akutboende för kvinnor som missbrukar och varit våldsutsatta.

Initiativet till verksamheten kom från politiskt håll. Det var politiker i Göteborgs stad som ansåg att stödet och skyddet för hemlösa kvinnor behövde förbättras. Kvinnovårdskedjan fick då i uppdrag att utreda detta och leverera tillbaka till politikerna. Där såg man att det fanns ett behov av en öppen verksamhet. Uppdraget verksamheten har är väldigt brett, det övergripande målet är att kvinnorna ska bli inkluderade i samhället och öka deras egenmakt. Tanken är att skapa en mötesplats för utsatta kvinnor och arbeta med att motivera dessa till att söka även andra typer av hjälp. Samt att tillhandahålla olika aktiviteter och sysselsättningar. Uppdraget är brett då kvinnorna som besöker har olika typer av problematik. För de som bor utomhus är målet att motivera dessa in till ett boende. För de kvinnor som har någonstans att bo är det viktigt ge dessa en meningsfull sysselsättning och aktiviteter. Aktiviteterna kan väcka saker hos människor och bidrar till att de känner sig menings- och betydelsefulla. De aktiviteter som finns är bland annat måleri, matlagning, skrivarkurs och datakurs. De arbetar för att kvinnorna som besöker verksamheten ska vara så delaktiga som möjligt efter sina förutsättningar.

Huldass hus arbetar utifrån motiverande samtal och arbetet med kvinnorna kan variera beroende på vilken situation kvinnorna befinner sig i. Det finns alltifrån de kvinnor som har ytterst liten tillit till samhället till dem som står väldigt nära samhället. En annan del av uppdraget är att samarbeta med frivilligorganisationer och andra aktörer inom detta område. Vilket innebär att Huldass hyr ut delar av verksamhetens lokaler till konferenser för att visa upp sig och för att öppna upp för samarbete. Verksamheten är organiserad utefter kvinnornas behov.

Verksamheten lägger ner mycket tid och energi för att skapa en vacker miljö. Tankegången som finns är att verksamheten ska anpassa sig till individen och inte tvärtom. Vilket de menar möjliggör skapandet av relationer och underlättar motivationsarbetet. De vill skapa en vacker och fin miljö för att den avspeglar hur deras syn på människan ser ut. Det innebär också ett vänligt bemötande och att kunna ge stöd och omvårdnad till kvinnorna.

På Huldass hus strävar man efter att inneha så mycket kunskap som möjligt därför arbetar de aktivt med omvärldsorientering. Detta för att få in mer kunskap och se vilka nya möjligheter det finns för att lotsa besökare vidare. All personal ska vara utbildade i MI (motiverande intervju) och även inneha kunskap i att bemöta kvinnor i kris, däribland hot och våld. Ett

viktigt samarbete är det med stadsdelarna och att dessa ska känna förtroende för verksamheten.

3. Tidigare forskning

I detta kapitel presenteras tillvägagångssättet för insamlandet av tidigare forskning och även en genomgång av den tidigare forskningen som valts att användas för bearbetning av analysen. I litteraturinsamling och databaser presenteras de nyckelord vi använt oss av vid sökning av tidigare forskning och även de databaser vi valt att söka i. Därefter presenteras Marie Nordfältts avhandling *Hemlöshet i välfärdsstaten* och Catharina Thörns artikel *Utan bostad – utanför samhället*. Kapitlet avslutas med en sammanfattning.

3.1 Litteraturinsamling och databaser

De ord vi har valt att söka på svenska är kvinnor, hemlös, hemlöshet, ny verksamhet, starta verksamhet. På internationella databaser sökte vi på begreppen homeless, homelessness, women, organization. Alla begreppen har vi kombinerat i olika konstellationer eller sökt på enskilt för att finna så mycket relevant forskning som möjligt på området.

De databaser vi använde när vi sökte efter tidigare forskning var Libris, KvinnSam, Gunda, CSA social Sciences, www.uppsatser.se, www.fas.se

3.2 Hemlöshet i välfärdsstaten - *En studie av relationerna mellan socialtjänst och frivilliga organisationer i Stockholm och Göteborg*

Marie Nordfeldt (1999) har genomfört en studie där hon har undersökt på hur förhållandet mellan socialtjänsten och frivilliga organisationer har förändrats och utvecklats under 90-talet. Det Nordfeldt har studerat är hur den offentliga och frivilliga sektorn har löst bostadsfrågan för hemlösa. Nordfeldt använde sig av två fallstudier, en i Göteborg och en i Stockholm. Det som framkommer är att det skiljer sig i hur man arbetar med hemlösa i respektive stad. Vilket har att göra med att hemlösheten är ett komplext fenomen, där det finns rum för tolkningar i hur den ska hanteras. Det är inte bara mellan städerna det skiljer utan även mellan olika aktörer i samma stad.

Det finns ett ökat intresse och större positiv inställning till de frivilliga aktörerna från den offentliga sektorn. Kommunalpolitiker är öppna för bidrag till välfärden från många olika aktörer. Där samarbetet mellan socialtjänsten och frivilliga organisationer ska utvecklas och bli bättre. Nordfeldt såg också att kommunen inte har möjlighet att nå alla människor då dessa

inte vill ha någon kontakt med myndigheter. Det är då de frivilliga organisationerna fungerar som en "dammsugare" åt det sociala och fångar upp dessa individer. Nordfeldt beskriver att det är den frivilliga sektorns nisch att hjälpa de som ingen annan kan hjälpa.

Marie Nordfeldt kommer i sina konklusioner fram till bland annat att frivilligorganisationer fyller två viktiga funktioner. Den första är som tidigare nämnt att den frivilliga sektorn fungerar som ett komplement till det offentliga. De kan lättare nå utsatta människor som av olika anledningar inte vill ha något med myndigheterna att göra. Den andra viktiga funktionen är att frivilliga organisationer är ett mellanled mellan myndigheterna och individerna.

3.3 Utan bostad – utanför samhället - Kvinnors erfarenheter av hemlöshet

Artikeln av Fil.dr Catharina Thörn (2007) handlar om hur 16 hemlösa kvinnor förhöll sig till och talade om utanförskap och hemlöshet. Thörn talar om begreppet utanförskap och hur detta tolkas av samhället. Det tolkas så att utanförskap liknas vid att vara utan arbete och bostad. Man hamnar utanför det som är normen. Informanterna till artikeln blir klienter och är beroende av myndigheterna då dessa bestämmer vilken hjälp som är möjlig. Det blir en beroendeställning där kvinnorna ska anpassa sig eller ta avstånd. Kvinnorna använder sig av båda sätten, dock tar de endast avstånd en kortare period. Detta på grund av att det är myndigheterna som till slut hjälper dem att få boende.

Thörn tar upp att om man hamnat utanför den reguljära bostadsmarknaden av olika anledningar blir man hänvisad till de sociala myndigheterna. För att få hjälpen av de sociala myndigheterna måste kvinnorna förlika sig med den problembild som har satts upp för dem och även följa de normer och regler som satts upp för att få en bostad. För att få sina rättigheter måste man uppfylla en rad skyldigheter. Man måste visa tydligt att man vill detta och förstår varför man måste göra vissa saker. Visas inte detta kan individen inte räkna med att man får den önskade hjälpen. Vägen till bostad kan beskrivas som en trappa, där starten är härbärgen och slutet är ett förstahandskontrakt. Dock är det få som når översta steget, de flesta vandrar upp och ner på trappan. Kvinnorna beskriver hjälpsituationen som en maktrelation, där sociala myndigheter har makten. Informanterna i artikeln talar om att de får kämpa för att få sin röst hörd och att få den hjälp de ha rätt till. De talade också om att de ser bostaden som en förutsättning för att lösa sina problem, medan sociala myndigheter ser det tvärtom. Thörn beskriver att detta fenomen även beskrivits i andra studier.

De hemlösa kan ses som om de är ovilliga och omotiverade då de inte accepterar fullt ut de krav som finns för att få hjälp. Detta tar kvinnorna upp då de inte alltid ser den hjälp som sociala myndigheter erbjuder som hjälp. De kan se ett häkte som mer hjälp än, ett härbärke. Thörn talar även om att alla kvinnor inte passar in i de förutbestämda klientkategorier som finns. Det finns grupper som faller igenom, till exempel de som blivit hemlösa på grund av skulder. Sociala myndigheters bostads hjälp är framförallt inriktad på vård och behandling. Ytterligare en svårighet för att få en bostad är att hyresvärden måste godkänna personen som ska få lägenheten.

En diskussion som Thörn tar upp är att det är svårt att ta sig in i systemet, men det är även svårt att ta sig ur det. Bostadsprogrammet som man liknar vid en trappa, är uppbyggd så att den ska ta personen genom olika steg från härbärke till eget kontrakt, stärka självförtroendet och lära personen att bo i egen lägenhet. Dock är vägen lång och om man missköter sig flyttas man ner ett steg eller blir utslängd från programmet. Kontrollen, den långa väntan och träningen påverkar självförtroendet negativt, då detta pågår under många år. För de som tar sig igenom programmet, finns det inga garantier att få ett eget kontrakt då sociala myndigheter ej kan garantera detta. Detta skapar en misstro till systemet, vilket påverkar de som är inne i det.

I artikeln har Thörn kommit fram till fyra aspekter av utanförskap. Den första aspekten är att känna sig stämplad, att man är utanför samhället. Att bli stämplad som en *"sån där"*. En annan aspekt är att inte ha något eget utrymme, dit man kan dra sig undan och vara ensam. Att inte ha vad alla andra har ses även som en aspekt av utanförskapet, vilket leder till att man känner att man lever i en onormal situation.

I artikelns avslutande ord talar Thörn om att de hemlösa kvinnorna genom att enbart finnas arbetar för att bryta det traditionella utanför/innanför mönstret i samhället. Kvinnorna lever i en paradoxal situation där de kämpar för att komma in i samhället, men samtidigt för att bryta sig loss från systemet som säger sig föra dem dit.

Sammanfattningsvis så talar Marie Nordfeldt i sin avhandling om att frivilligorganisationer tar vid där sociala myndigheter inte kan hjälpa till. De fångar upp personer som inte vill ha kontakt med sociala myndigheter, dessa organisationer kan liknas vid ”dammsugare”. På så sätt har frivilligorganisationer en egen nisch. Catharina Thörn beskriver i sin artikel om hur hemlösa kvinnor upplever de boendeprogram som finns i kommunerna. I dessa program är träning och kontroll en del av att klättra på boendetrappan. Detta skapar dock ett försämrat självförtroende hos kvinnorna på grund av den stämpling som kvinnorna upplever genom programmet och av samhället.

4. Metod

I detta kapitel presenteras tillvägagångssättet för insamlandet av empiri, valet av insamlingsmetod och analysförfarandet. Först beskrivs valet av forskningsmetod, genomgång av fallstudie och insamlandet av empiri. Därefter beskrivs bearbetning och analysförfarandet, kapitlet avslutas med reflektion över valet av metod, för att ge en klarare bild av hur studien har arbetats fram.

4.1 Fallstudie som metodologisk ansats

Vi valde att studera en öppen verksamhet som riktar sig till hemlösa kvinnor. Syftet var att beskriva och undersöka, å ena sidan, hur verksamheten Huldass målsättning omsätts till insatser för hemlösa kvinnor, och å andra sidan, klienternas uppfattning av detta. Studien är alltså en fallstudie. Enligt Merriam (1994) är en fallstudie en analys av en speciell företeelse. Man söker att finna ett avgränsat system, som är av intresse att studera (Merriam, 1994). Typen av fallstudie som vi har utfört är en blandning av intrinsisk och instrumentell fallstudie, intrinsisk som innebär att det undersökta fallet i sig är intressant att studera på djupet, man är inte ute efter att generalisera sina resultat (Baxter & Jack, 2008). Då vi har ett genuint intresse att finna en djupare förståelse för endast denna verksamhet och endast den grupp av kvinnor som besöker denna är vår studie delvis intrinsisk. Instrumentell innebär att man söker en djupare förståelse av en viss situation eller ett visst ämne (Baxter & Jack, 2008). Då vi ser verksamheten på djupet, söker insikt i gruppen hemlösa kvinnors och hur verksamheten hjälper dem är studien även instrumentell.

4.2 Inhämtande av empiri

Den metod vi valde att använda oss av var kvalitativa intervjuer. Kvalitativa intervjuer ger en djupare förståelse av ett studerat fenomen och rika beskrivningar(Kvale, 1997) vilket var anledningen till att vi valde metoden.

Verksamheten som vi studerar inriktar sig mot hemlösa kvinnor. Till en början besökte vi verksamheten och presenterade vilka vi var för besökarna. Vi sammanställde därefter ett informationsblad där vi beskrev vårt syfte med uppsatsen och etiska aspekter med deltagandet. Dessa delade vi ut och informerade även muntligt för de kvinnor vi mötte på verksamheten.

Vi valde att använda oss av en semistrukturerad intervjuguide(se bilaga 2) med olika teman och frågor till respektive tema, där frågornas ordning inte var bestämda från början(Kvale, 1997). Vi valde detta för att intervjupersonerna skulle få frihet i sina svar samt att vi på förhand ville vara öppna för vad som skulle kunna komma fram.

Vi utformade vår intervjuguide utifrån ämnet för uppsatsen, enligt Kvale (1997) kallas detta att ta tematisk hänsyn. Vi intervjuade tre kvinnor där varje intervju tog mellan 40 minuter till en timma.

Vi valde att spela in intervjuerna då det möjliggjorde för oss att inte missa viktiga delar av intervjun. Vi delade upp uppgifterna under intervjun, där en av oss höll i intervjun och den andre antecknade.

4.3 Urval

Innan vi genomförde studien besökte vi verksamheten ett flertal gånger. Detta med anledning av att vi ville göra oss synliga för besökarna och lära känna de kvinnor som besöker verksamheten. Vi intervjuade tre kvinnor och de fick vi tidigt kontakt med vid våra första besök på verksamheten. Vi hade ingen specifik urvalsmetod utan urvalet var spontant och skedde slumpmässigt. Vi hade inga speciella kriterier för att få delta i studien. Det föll sig så att de kvinnor som blev intervjuade hade alla besökt verksamheten en längre tid.

Vi bestämde inte på förhand hur många intervjuer vi skulle behöva utan vi tog en intervju i taget och såg vad som upprepades från den tidigare och vad som tillkom. Enligt Kvale (1997)

är det inför en studie svårt att bestämma antal intervjupersoner då det kan variera. Det som avgör om antalet intervjuer är tillräckligt är om materialet är "mättat" vilket innebär att ingen ny information tillkommer vid den sista intervjun, vi upptäckte att det som sades på alla intervjuer var av liknande karaktär så vi anser vårt material som mättat(Kvale, 1997).

4.4 Bearbetning

Vi valde att spela in våra intervjuer med hjälp av en diktafon för att undvika att missa viktiga delar av intervjun. När materialet var insamlat lyssnade vi igenom intervjuerna en första gång för att avgöra vilka delar som var relevanta för vårt syfte och vilka delar vi kunde välja bort. Enligt Kvale (1997) är det viktigt att veta på vilket sätt detta ska göras, beroende på i vilket syfte utskriften ska användas. Om den ska återges ordagrant med pauser och betoningar eller om utskriften ska sammanfatta det viktigaste och bli mer formell, vi valde det sista alternativet(Kvale 1997).

Vi försökte vara så noggranna som möjligt med att inte tolka för mycket av empirin utan skriva det som sades och eventuellt skriva inom parentes vad vi trodde att personen ifråga menade när hon svarade på det sättet. Kvale (1997) talar om att det är viktigt att säkerställa utskriftens validitet och reliabilitet. Vid hög reliabilitet ska två oberoende personer skriva ut samma saker ur en och samma intervju. Men det kan vara svårt då vi alla tolkar in i det som sagts och tolkar på olika sätt(Kvale 1997). Det var dock svårt att undvika att tolka men vi hoppas att vi inte låtit våra egna tolkningar ta över det som egentligen sagts. Vi lyssnade även igenom intervjuerna flera gånger för att säkerställa vad som sagts och dubbelkollade våra utskrifter.

Vidare talar Kvale (1997) om att det är svårare att säkerställa validiteten då alla människor har egna regler kring hur man omsätter talspråk till skriftspråk. Vi försökte återge den verklighet som beskrevs i intervjuerna men vi är medvetna om att egna tolkningar kan ha gjorts. Det blir alltid någon form av tolkande konstruktioner så det finns inget korrekt sätt att omvandla tal till skrift(Kvale, 1997).

4.5 Analyisförfarandet

I vårt analysarbete har vi använt den variant av Grounded Theory som Anselm Strauss och Juliet Corbin förespråkar, där tre stadier i forskningsprocessen finns den öppna, den axiella och den fokuserade fasen(Hartman, 2001).

I den öppna fasen kodade vi vårt material som bestod av utskrivna intervjuer, genom att ta fram citat och begrepp som ansågs ha liknade innebörd (Hartman, 2001). Vi kodade en intervju i taget för att inte förbise viktiga koder i vårt material. Vi gick igenom alla citat och diskuterade vad vi ansåg att de betydde för oss och därefter satte vi begrepp som vi ansåg speglade citatets innebörd. När vi fått fram alla begrepp förde vi ner dem på papperslappar som vi lade ut på ett bord, vi arbetade under tystnad för att skapa grupper av koder som hade relation till varandra. På så sätt avslutade vi den öppna fasen och övergick till den axiella fasen där målet är att finna relationer mellan kategorierna och vilka egenskaper de besitter(Hartman, 2001). Vi arbetade fram vad vi i vår studie benämner kodgrupper, som består av en grupp koder som ger olika perspektiv av gruppen. Av grupperna skapade vi kategorier. Efter färdigställandet av kategorierna övergår arbetet till att finna en kärnkategori som ska ha relationer till många kategorier, vilket innebär ett övergående till den fokuserade fasen(Hartman, 2001). Vi fann fyra kärnkategorier som vi sammanfogade till en modell som visar på deras egna betydelse, samt på dess gemensamma band.

4.6 Metodologiska reflektioner

4.6.1 Etiska överväganden

Vetenskapsrådet anger fyra etiska riktlinjer som man måste följa vid forskning; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet(www.vr.se). Informationskravet uppfylldes då vi inför intervjuerna skrev ett informationsblad(se bilaga 1) där vi beskrev syftet med intervjuerna och vad det innebar att medverka. Där skrev vi även att materialet endast kommer att användas i vår studie. Vi informerade även muntligt om vår undersökning. De kvinnor vi intervjuade informerades ytterligare en gång innan vi påbörjade intervjun. Vi berättade att deltagandet sker på frivillig basis och att de närsomhelst kan avbryta sin medverkan. Efter att ha fått deltagarnas samtycke, som är den andra etiska riktlinjen, kunde vi genomföra intervjuerna(www.vr.se).

Konfidentialitetskravet innebär att forskaren aidentifierar de medverkande i studien i slutmaterialet. Vilket innebär att vi använder fingerade namn och har inte med annan personlig information som kan röja informanternas identitet. Den fjärde riktlinjen nyttjandekravet skrev vi om i vårt informationsbrev till våra informanter, vilket innebär att det material vi samlar in endast kommer att användas i vår forskning(www.vr.se).

4.6.2 Reliabilitet

När man talar om en hög reliabilitet innebär det att resultaten är tillförlitliga och mätinstrumentet är stabilt och av hög kvalitet. Vid en andra undersökning av samma grupp av människor med likadan metod och syfte ska samma resultat uppnås(Svenning, 2003). Vi använde oss av en semistrukturerad intervju där vi hade ett antal teman och stödfrågor förberedda så vi följde inte strikt formulerade frågor. Under intervjun var vi noga med att inte ställa ledande frågor och lyssna in vad som sades och ställa följdfrågor. Faktorer som kan påverka och resultera i en låg reliabilitet är bland annat miljöpåverkan, otydliga och ledande intervjufrågor(Svenning, 2003). När vi lyssnade på de inspelade intervjuerna upptäckte vi att vissa frågor kunde ha ställts på ett bättre sätt eller att vi ibland ställer ledande frågor. Men detta tar vi som en lärdom där vi anser att vi gjort vårt bästa och att vi strävat efter att vår uppsats ska hålla en så hög reliabilitet som möjligt. Vi anser att materialet är av forskningsvärde. Valet av intervjuer föll sig naturligt då vi få en djupare inblick i varje kvinnas upplevelse om verksamheten. Där passade en semistrukturerad intervju bra, då vi ville att informanterna skulle få frihet att tala om vad de ansåg vara viktigt. Svårigheterna med en semistrukturerad intervju är att veta när ett ämne är uttömt, då dessa kom tillbaka flera gånger under en intervju. Dock såg vi detta som en positiv aspekt, då informanterna fick lov att tala öppet och spontant. Vi upptäckte att vi vid några tillfällen ställde ledande frågor, vilket inte är det ultimata för en intervju. Vi var uppmärksamma på detta när vi analyserade materialet. Grounded theory var en helt ny metod och ett helt annat sätt att arbeta på än vad vi är vana vid. Det tog därför lång tid för oss att gå igenom materialet, då alla steg var nya för oss. Vi hade en lärandeprocess parallellt med analysprocessen. Hade vi nu analyserat ett annat material med Grounded theory hade processen sett annorlunda ut, då vi nu anser oss ha en större kunskap om metoden. Vi anser att materialet med denna metod blir väl genomarbetat då det går igenom många steg, fram till slutresultatet.

4.6.3 Validitet

Vi anser att validiteten i denna uppsats är relativt hög, då vi anser oss ha mätt det vi sade oss mäta och att vårt resultat speglar verkligheten(Svenning, 2003). Den yttre validiteten i uppsatsen anses vara hög då vi planerade väl hur vi skulle utföra vår undersökning, även vilka frågor och teman som skulle vara med i intervjuguiden(Svenning 2003). Den yttre validiteten handlar om helheten och om den går att applicera på en större del av befolkningen(Svenning, 2003). Validiteten anser vi är hög då vi ser att vi speglar verkligheten i verksamheten som vi undersökt.

4.6.4 Generaliserbarhet

Generaliserbarhet avser att spegla en stor del av befolkningen, att resultaten går att applicera på ett större antal än den undersökta gruppen(Wallén, 1996). Vår studie är en kvalitativ fallstudie där det kan vara svårt att generalisera sina resultat och i vårt fall har det inte varit målet. Vi ville se på en relativ nystartad verksamhet och hur väl den hittills uppnått sina målsättningar. Det hade varit av intresse att presentera vår analys för en liknande verksamhet. Detta för att se om de känner igen sig i det vi fått fram. Är de olika aspekter av en nystartad verksamhet som framkommit i studien unika för denna verksamhet eller går det att se liknade aspekter i andra nystartade verksamheter.

5. Redovisning av empiri

I detta kapitel presenteras intervjumaterialet i en narrativ form, det vill säga att intervjuerna omvandlas till berättelser. Syftet med detta är att skapa en mer levande och intressant och ”nära” text som är relevant för syfte och frågeställningar.

5.1 *”Jag ser på Huldass som ett bibliotek, ett erbjudande som gäller alla”*

Jag fick reda på att Huldass hus fanns på ryktesvägen och läste även om det i tidningen. Först så kände jag att jag inte hade tiden att gå dit men när jag återigen blev hemlös beslöt jag mig för att gå dit. Jag har provat alla vägar för att komma ifrån hemlösheten och tidigare låg mitt fokus på att hitta en bostad, nu har jag lagt det åt sidan och har börjat fokusera på vad jag ska göra på dagarna. Detta har gjort att jag fortsatt att gå till Huldass. Aktiviteterna på Huldass har varit viktiga, min kreativitet har utvecklats mycket tack vare dem. Maten och personalen har också betytt väldigt mycket för mig.

Jag har funderat på aktiviteterna som finns på Huldass och det jag skulle önska var att det fanns mer rörelse. Det blir mycket stillasittande men jag tycker det är roligt att de verkligen fångar tag i ens intressen här och skapar aktiviteter utefter våra önskemål. Aktiviteterna är väldigt personligt utvecklande. Jag brukar vara med på skrivarkursen som är mer privat och personlig, där finns det ingen press från gruppen. Varje fredag har vi något som kallas för en idélåda då vi får skriva förslag till förändringar eller förbättringar kring verksamheten.

Personalen här har betytt jättemycket och när jag kom hit första gången blev jag omfamnad och väl mottagen. De har en människosyn här som gör att de verkligen bryr sig om var och en. Jag får vara den jag är. Vilket jag märker på den känslan personalen skapar hos mig, de försöker verkligen förstå mig och det känns jättebra. För kan man inte ha tryggheten i sin bostad så måste den finnas någon annanstans. Det måste finnas trygghet utanför sig själv för att man ska kunna skapa den i sig själv.

Miljön här är verkligen hemtrevlig, den är genomtänkt på ett personligt sätt. Inte så att de har tänkt att "nu ska vi ha något trendigt" utan miljön hör verkligen ihop med både huset och människan.

På andra ställen för hemlösa är personalen volontärer och jobbar kanske någon gång i veckan och sitter inte med besökarna på samma sätt som de gör här. På andra ställen får man inte vara delaktig på samma sätt som här. På Huldass finns det olika uppgifter som man kan skriva upp sig på. Här äter vi och gör maten tillsammans också.

När jag började gå till Huldass var vi bara ett par tre stycken här, nu är vi uppåt tjugo stycken så det är lite ny stämning här när det kommer fler och nya människor. Det jag funderar på är hur vi ska hantera det så det inte blir så stökigt och bråkigt. Det är upp till var och en och det handlar också om droger och om man ska ursäkta det. Jag tycker att drogen i sig inte spelar någon roll men däremot beteendet. Det har alltid varit ett problem sedan jag började att leva i den här miljön, att hantera drogpåverkade människor. När jag sätter gränser och säger ifrån när någon beter sig illa så får man höra en massa skit tillbaka och även smällar. Jag vet hur livsfarliga människor beter sig och jag har själv varit utsatt flera gånger. Det jag undrar är vad man ska kräva av personalen när det händer på Huldass? Det som också händer när det blir allt fler besökare är att det blir en vi och dem känsla. Igår kom ett helt gäng från samma ställe och

jag visste inte vilka det var. Hur ska vi komma ifrån att det bli dem och vi. De flesta kommer runt lunchtid och de här gängen som kommer känner varandra på ett helt annat sätt eftersom de bor på samma boende.

Inställningen här är att man inte ska konfrontera och vara försiktig. På boenden till exempel räcker det att skälla på personalen så åker man ut och blir av med sina grejer. Det är ju heller inte bra, då tar man inte tag i problemet. Men här tar man inte tag i det men låter kvinnan vara kvar. Här får man ju komma och vara påverkad. Jag tycker att det behövs vissa regler för att få bukt på drogandet och beteenden. Man behöver också en motpart, en annan människa. Jag tycker ändå att kravlösheten är bra och det finns förhållningsregler som säger att man inte får ge sig på personalen och tror även det gäller andra besökare. Det är ju underförstått hur man ska bete sig precis som överallt annars. Även om det finns förhållningssätt så tror jag ändå att vi behöver prata mer om regler vad man ska och får göra här och vem som ska bestämma reglerna. Man kan till exempel ta upp det på idémötet, det behöver ju inte bara handla om beteenden utan också att det blivit fler människor här som inte kommer hit så ofta. Hur ska vi göra för att det ska bli så bra som möjligt och fungera när vi blir allt fler.

Sedan jag har gått till Huldass har jag kommit in i en mer avslappnad period trots allt. Jag har ändå en kris att bearbeta men har lagt alla måsten med arbete och bostad på hyllan för att helt och hållet fokusera på Huldass och vad som erbjuds där. När jag började gå dit kände jag krav på att vara aktiv men det gör jag inte längre. Jag ser på Huldass som ett bibliotek, ett erbjudande som gäller alla. Till skillnad från socialtjänsten som har myndighetsutövning. Jag tar vad som erbjuds och behöver inte binda upp mig på något. Det finns här för mig om jag vill och behöver.

På Huldass finns det hjälp att få men de är väldigt respektfulla här och försöker inte övertala mig till något. Till skillnad mot många boenden som vill ta hand om mig. De finns här för mig och är beredda att hjälpa mig men de tänker inte tvinga mig. Här har jag också eget ansvarsområde. Jag får gå framåt i min egen takt för jag är ju i en krisfas som måste gås igenom.

Det jag vill säga är det viktiga med Huldass är att man inte har det sociala tycka synd om dig som inte har någon bostad stuket. De ser på människan som en aktiv varelse som kan fixa

saker på egen hand med stöd och hjälp från omgivningen. Man får redskap till att själv agera. Här finns en tro på att jag kan göra det själv. Det jag tycker är jobbigt är när folk frågar om jag inte har någon handläggare och om jag får någon hjälp från socialen. Här är det inte alls så vilket gör Huldass viktigt för mig. Det skiljer sig från andra ställen jag varit på. Här får jag arbeta med mig själv och jag äger min egen situation. Huldass blir en fristad för mig som lever i ytterkanterna av samhället. Jag får vara den jag är och kan göra mig själv stark. Jag kan använda mig av skrivandet och mina erfarenheter och gå in i samhället på mitt eget sätt.

5.2 "Jag behöver folk omkring mig för att slappna av"

Jag började gå till Huldass under våren 2010. Jag tror att jag fick reda på att Huldass fanns genom altbo eller genom en kvinna som arbetar på ett boende. Jag blev nyfiken på stället och började därför gå hit. Idag bor jag i en lägenhet med andrahandskontrakt, jag har gått igenom en bokadja där målet är att tillslut kunna ha ett eget kontrakt.

Under 15 år har jag levt utan att man känner någon och utan att ha ett arbete. Arbete ger en, en identitet, när man möter någon blir man någon. Min dotter har vuxit upp och mitt nätverk har gått åt olika håll. De har inte övergivit mig, men de jobbar och lever ett annat liv än vad jag gör. Jag känner ofta att mitt liv är meningslöst, genom min arbetslöshet och det känns även meningslöst ibland när jag går till Huldass. Jag behöver stimulans i mitt liv och går därför till Huldass. Jag måste gå hit för att samla mig, hemma blir jag ångestfylld och okoncentrerad. Detta har med mitt tidigare missbruk att göra, att jag måste ha folk omkring mig för att slappna av. Det är tvärt emot hur det var innan.

Huldass betyder mycket för mig och jag brukar ringa hit när jag inte kommer, det sitter ifrån när jag arbetade. Jag mår bra nu, men jag har kommit hit och varit väldigt ledsen. Personalen är underbar då, de frågar om man vill prata. Om man inte vill det så får man lov att bara dra sig undan och samla sig. Det är positivt, men det negativa är att alla som kommer hit har olika problem. De mår inte bra och det är inte bra för mig. Jag tar in så mycket och glömer då mig själv.

Jag känner inte lika mycket för all personal, men den fasta personalen börjar jag känna mig trygg med. De är underbara och välkomnande. I våras när jag kom hit var det mycket vikarier och då blev jag väldigt osäker. Det var svårt att veta hur man skulle förhålla sig till alla. Jag

har väldigt lätt för att tolka in saker som jag tror att andra tänker om mig, men nu har jag blivit bättre på att fråga.

Personalen kan ibland behandla oss som barn. Jag och en annan besökare satt och pratade i förra veckan och då kom det fram en person och frågade om hon fick vara med och då sade vi att nej det är privat. Då gick hon till en i personalen, vilket slutade med att personalen sa till oss. Det tycker jag är fel. Vi är vuxna människor och ska behandlas därefter. Alla som kommer hit har olika problem, vissa är fortfarande missbrukare och är höga när de kommer hit. Jag kan tycka att personalen ibland är lite för tillåtande när det kommer till sådant. Vi blir fler och fler som kommer hit och alla är i obalans och det kan lätt bli konflikter. Då kan man inte alltid räkna med hjälp från personalen.

Huldass är det bästa som har hänt under min sjukdom. Jag bor väldigt nära och det är lätt för mig att ta mig hit. Det känns tryggt att ha Huldass. Om jag behöver något så vet jag att jag kan fråga här. Dock så tror jag inte att man kan få hjälp för sina enskilda problem, det tror jag att de anser att man ska ha från annat håll. Jag hade ett förhållande med en man som var väldigt hotfull och när jag var här och kände att det kanske kunde hända något så tyckte jag att personalen inte hade den kunskap om vart jag kunde vända mig som kvinna i en sådan situation. De tänkte enbart på verksamheten.

Miljön här på Huldass är jättebra, man ser att de har lagt ner mycket energi och tanke bakom hur det ser ut. Det känns behagligt att vara här. Dock känner jag att om det skulle komma många fler hit varje dag så skulle det bli trångt och svårt att dra sig undan en stund, vilket man kan göra nu. Som att sätta sig vid datorn en stund i lugn o ro. Det skulle bli svårare att undkomma laddade möten mellan besökare om det blev trångt.

Aktiviteterna här har utvecklats jättemycket sedan jag började här. I början ville jag vara med på allt, men då blev jag så trött och slutade med allt. Det gjorde så att jag kände mig dålig. Nu gör jag bara det jag orkar. Jag brukar sitta vid datorn och använda syrummet. Det har gjort så att jag känner mig lugn och samlad. Jag behöver mest ett ställe att prata och det får jag här. Jag gick till Johanneskyrkan förut och där kan man prata med folk. Men det blir så tätt och då finns det ingenstans att dra sig undan ett tag så som det finns här. Det enda jag saknar av aktiviteterna är kanske fridans, så man får röra på sig.

Något jag skulle vilja veta är hur Huldass Hus kom till, det hade varit intressant. Jag skulle väldigt gärna tala lite om öppettiderna. Jag älskar torsdagskvällar, då det är lite färre här och allt är mycket lugnare. Vi lyssnar på musik och har högläsning, vi gör precis vad vi vill. Denna vecka ska vi dricka te och äta scones, samtidigt som vi ska prata engelska. Jag vill att det ska vara mer öppet på kvällar och att det även ska vara öppet på helger. Att det är stängt på sommaren är också väldigt jobbigt. Då har man ingenstans att ta vägen och jag får ångest när jag är ensam. Det är katastrof att det är stängt på sommaren. Jag behöver någonstans att ta vägen och då finns Huldass, men när det är stängt så finns det inget. Jag hoppas att jag talar för fler när jag säger det.

5.3 " Här kan jag umgås med kvinnor i min egen ålder som är dagligt lediga "

Jag började gå hit förra hösten efter jag varit på en julfest på domkyrkan, de delade ut en presentpåse och i den så låg en broschyr om Huldass. Jag har testat andra organisationer också, men de föll mig inte i smaken. De hade ett dåligt bemötande och inriktade sig på andra grupper av kvinnor, men utgav sig för att vara en mötesplats för kvinnor. När jag kom till Huldass blev jag väldigt väl mottagen. Jag fick vara mig själv och behövde inte berätta om min bakgrund. Här blir vi bjudna på fika och det serveras lunch till ett bra pris. Huldass är som himmelriket för mig.

Jag är inte hemlös, men jag har det väldigt rörigt i min lägenhet och vill inte bjuda hem någon. I den bemärkelsen kan man säga att jag är bostadslös. Det är väldigt rörigt i min lägenhet på grund av att jag har ett handikapp som gör så att jag får väldigt ont när jag står och går mycket. Hade jag bjudit hem någon till min lägenhet så skulle de fråga hur jag kunde bo så.

Miljön här på Huldass är fin. Stora rena och fina ytor med väldigt fina möbler. Här kan jag umgås med kvinnor i min egen ålder som är dagligt lediga, utan att känna tvång att bjuda hem någon. Dessutom är det dyrt att gå på fik och det har man inte råd med. Allt detta gör det fantastiskt att gå till Huldass. Att umgås med de som man blir vänner med här fyller avsaknaden av en arbetsplats. Där man kan släppa in personer i sitt privatliv, men ändå ha dem på en armlängdsavstånd. Man får gemenskapen som man saknar.

Personalen här är underbar och miljön likaså. Hade alla "daglediga" kvinnor vetat att detta fanns så skulle det vara kö in. Jag tycker att det är bra nu när det går genom "djungeltrumman" för då kommer det någon ny då och då. Jag har funderat över vad som skulle hända om det skulle komma runt 50 personer till lunch, har de en plan för det? Vilka ska då få komma hit? Skall vi som varit här längst då lämna för de nya eller måste man sätta vissa specifika kriterier, t ex måste man bo mestadels på gatan.

De flesta som kommer hit har olika problem och kommer det för många som har stora problem hit blir det jobbigt. Det måste blandas med andra som har ett lite lättare humör. Det är då väldigt bra med personalen som balanserar upp det. Vissa besökare är väldigt påträngande och berättar om sina problem hela tiden och det är väldigt jobbigt. Det orkar man inte med hela tiden. Jag beundrar personalen som orkar lyssna på dessa berättelser om och om igen.

Här har vi en idélåda varje fredag eftermiddag där vi får berätta om våra idéer till aktiviteter. Det diskuteras och om det är många som är intresserade så förverkligas det. Jag brukar inte delta i så många aktiviteter, jag gillar mer att sitta och lyssna och prata. Umgås med andra och utbyta erfarenheter och kunskaper om saker och ting som är viktiga för livet. Som olika fonder som man kan söka. Jag saknar inga aktiviteter då jag trivs med att umgås med andra, brodera och dylikt kan jag göra hemma. Umgås med andra kan jag inte göra hemma och det är det som lockar med Huldass.

Sedan jag började gå till Huldass så har mitt liv blivit bättre. Jag är mycket friskare och mår bättre. Hade man bott i den här miljön så skulle det räknas som det finaste pensionatet. Dock tänker jag på hur det skulle bli när vi blir fler. Nu när inget av husen är uthyrda för konferens är det inget problem, men när det är det så blir det trångt. När influensasäsongen kommer blir det problem om det är uthyrt. Då finns det inte plats att dra sig undan för att hålla sig frisk. Jag har tagit upp detta, men personalen säger att de inte har någon annanstans att ta vägen. Dock tror jag att de har tagit in det och kommer att tänka på det. När det är konferenser så känner man sig undanskuffad. När man ser de som är här på konferens så blir man lite nedstämd och tänker där brukar vi vara och nu är de där. Det blir som en bekräftelse på att man är mindre värd på grund av man inte arbetar.

Till Huldass får man komma som man är och får vara delaktig till den grad man själv anser fungerar för sig själv. Man kan välja olika sysslor och skriva upp sig på dessa. Detta tar bort pressen och man kan känna sig stolt över det man gör. Jag har varit med i skrivarkursen här och hon som håller i dem hade kommenterat mina dikter igår. Det som hon sa fick mig att växa flera meter. Nu ska jag skriva mer dikter än vad jag redan gör. Huldass ger mig även ett umgänge, vilket gör så att jag inte är lika beroende av det som jag har nere på Stritan. Personalen här bryr sig verkligen om dig, de frågar hur man mår och är glada när man kommer. De blir nästan som extra mammor. Jag tror att detta gör så att många kan ta sig ur destruktiva mönster och relationer.

Genom att komma till Huldass så får man en identitet, bekräftelse att man är någon. Man blir en i gänget. Det får man inte med andra som har pengar och kan göra allt som jag inte kan, på så sätt blir man mer utanför samhället.

Något som jag skulle vilja är att de har öppet fler kvällar i veckan. Det finns ett behov av att några dagar veta att det inte stänger kl 16 utan att man kan vara kvar och umgås till halv åtta på kvällen.

6. Resultat och analys

I detta kapitel redovisas analysen. Först redogörs uppbyggnaden av kategorier och de grupper av koder som dessa skapats genom. Därefter presenteras en modell som bygger på fyra kärnkategorier vilka bildas av kategorierna. En så kallad *Audit Trail* återfinns i bilaga 3 där analysarbetet från koder till kärnkategorier kan följas. Vi varvar vår analys med citat från intervjuerna.

6.1 Presentation av kategorier

6.1.1 Paus från Kaos

Kategorin *Paus från Kaos* består av grupperna *Timeout*, *Vilse i Kaos*, *Som ett Hem*, *Behov av Mänskliga Möten*, samt *Tillåtande Kravlöshet*. Kodgruppen *Timeout* fångar hur besökarna ser verksamheten som en plats för återhämtning, en fristad. Där man kan slappna av och samla energi. Det blir tillfälle att ta en paus från livet utanför verksamheten. Skapa harmoni och se på saker utifrån nya synvinklar. *"Huldass blir som en fristad"*, *"Måste ha trygghet utom sig själv för att kunna skapa den i sig själv"*

Den andra kodgruppen, *Vilse i kaos*, är ett uttryck för hur besökarna beskriver hur de kan känna sig och hur de mår psykiskt och hur de påverkas av andra. De beskriver sina situationer som att inte i harmoni med sig själv, de upplever sig vara vilse i ett eget kaos. *"Hon vräker ut sina problem. Jag orkar inte detta. Satte mig på ett annat ställe"*. Med denna grupp som utgångspunkt så kan vi förstå hur en paus från kaos kan upplevas när den ställs mot gruppen *"Som ett hem"*. I denna grupp beskrivs verksamheten som familjär och hemlik. Där miljön är den bidragande faktorn. Vidare talar de om en underbar atmosfär som är inbjudande och intim. *"Miljön är helt underbar"*. Den paus från kaos de upplever består vidare av *Behov av mänskliga möten* där den enskilde individens behov av samhörighet med andra individer. Det är viktigt för människan att vara del i en gemenskap. Besökarna har skapat en homogen grupp vilket betyder att de har mycket gemensamt. *"När man möter någon annan blir man någon"*. Även kodgruppen *Tillåtande kravlöshet* är en viktig del av paus från kaos där verksamheten ger besökarna eget ansvar för sin egen utveckling och framgång. Den är också utformad till att se till varje individ och ge henne verktyg till att förbättras och utvecklas. Besökarna upplever ingen press på att vara delaktig i verksamheten. Målet är att besökarna ska ta eget ansvar för deltagandet. *"Kreativiteten har utvecklats, det gör det hela tiden efter våra önskemål"*

6.1.2 Bekräftande av vad man är

Kategorin *Bekräftande av vad man är* består av grupperna *Behov av mänskliga möten*, *Tillåtande kravlöshet*, *Självbestämmande*, *Värdigt bemötande* samt *Hem och arbetslik gemenskap*. Den första kodgruppen *Behov av mänskliga möten* handlar om den enskilde individens behov av samhörighet med andra individer. Det är viktigt för människan att vara del i en gemenskap. Besökarna har skapat en homogen grupp vilket betyder att de har mycket gemensamt. *"Här är det många kvinnor så här blir man alltid kompis med några"* *"Och det är gemenskapen som är den viktiga. Vi sitter i samma båt"*. Kodgruppen *Tillåtande kravlöshet* innebär att verksamheten ger besökarna eget ansvar för sin egen utveckling och framgång. Den är också utformad till att se till varje individ och ge henne verktyg till att förbättras och utvecklas. Besökarna upplever ingen press på att vara delaktiga i verksamheten. Målet är att besökarna ska ta eget ansvar för deltagandet. *"Det som är skönt nu är att jag måste inte, men det finns där för mig. Samma inställning finns hos personalen. De finns här för mig och det gäller alla"*

Gruppen *Självbestämmande* är en viktig del av bekräftande av vad man är då man får komma som man är. Besökarna får själva bestämma graden av inblandning i verksamheten. Det egna valet är stort och en del av den egna utvecklingen. ”*Man är en individ och den människa man är*”. En annan viktig kodgrupp är *Värdigt bemötande* där personalen är duktiga på det goda bemötandet, det är lugnt och välkomnande. Kvinnorna känner sig alltid välkomna och värdigt bemötta. Kunskapen hos personalen är ett viktigt inslag i det värdiga bemötandet enligt besökarna. ”*Blev omfamnad*” ”*De har varit helt underbara. Välkomnande och accepterande.*”. Den sista gruppen i kategorin bekräftande av vad man är, är *Hem- & Arbetslik Gemenskap*. Verksamheten fyller ett tomrum i avsaknaden av ett eget hem och/eller gemenskapen på en arbetsplats. Huldass blir en mötesplats för social kontakt och skapandet av en identitet i mötet med andra individer. ”*Jag fick mer stimulans i mitt liv när jag började gå till Huldass. För när jag jobbade kunde jag få den stimulansen på jobbet eller med mina vänner*”

6.1.3 Bekräftelse av vad man gör

Kategorin *Bekräftelse av vad man gör* består av grupperna *Hem & arbetslik gemenskap*, *Nya steg & perspektiv* samt *Ny energi*. Kodgruppen *Hem- & arbetslik gemenskap* syftar till att verksamheten fyller ett tomrum i avsaknaden av ett eget hem och/eller gemenskapen på en arbetsplats. Mötesplats för social kontakt och skapandet av en identitet i mötet med andra individer. ”*Ja de tycker det är roligt att ses. Får leenden. Överhuvudtaget att man är en i gänget*”. Den andra kodgruppen *Nya steg & perspektiv* innebär att aktiviteterna är inspirerande och meningsfulla för besökarna. Verksamheten bidrar till stor egen utveckling med hjälp av andra besökare och personal. De ger nya perspektiv, vilket gör så att besökarna kan ta nya steg. ”*Hennes kommentarer på de dikterna fick mig att växa flera meter. Jag blev inspirerad och känner jättelust, nu känner jag verkligen för att dikta mer än jag redan gör*”. En viktig del i att kunna ta nya steg är att *Ny energi* skapas, vilket också är namnet på den sista gruppen i kategorin bekräftelse av vad man gör. Den positiva energin i verksamheten leder till att besökarna kan ladda batterierna och ge en positiv inverkan. Vilket leder till en positiv upplevelse av verksamheten. ”*Himmelriket*”

6.1.4 Tillåtandets paradox

Kategorin *Tillåtandets paradox* består av grupperna *Den tillåtande verksamheten* och *Spända möten/krockar hindrar öppenhet*. Gruppen *Den tillåtande verksamheten* speglar besökarnas upplevelser av att det är skönt att verksamheten är tillåtande men tycker att det ibland behövs lite fler regler. De gillar tanken med att man får komma som man är, men att det ibland blir för mycket. Det inträffar bråk och meningsskiljaktigheter som skapar en obalans i gruppen. Vilket kan påverka delar av gruppen negativt. *"Det finns vissa som är så drogade att man inte får kontakt med dem. Ibland kan jag tycka att personalen är för tillåtande. De ska vara tillåtande, men inte för mycket"*. Den första gruppen *Den tillåtande verksamheten* sätter vi i motsats till den andra gruppen *Spända möten/krockar hindrar öppenhet* som tillsammans bildar kategorin tillåtandets paradox. Besökarna talar om konsekvensen av att samla människor med olika sorters problematik. Att människor som inte mår bra umgås tillsammans, vilket leder till bråk, irritation, obalans och splittring. I och med att det samlas människor med olika problem, så skapas spända möten. Detta kan leda till att inte känna sig trygg att öppna sig. *"Det behövs att folk har olika sorters problem. Att man kan komplettera varandra, att inte alla är depressiva och offer och ska slippa ältä sina hemska situationer dagarna i ända som en del gör"*

6.1.5 Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring består av kodgrupperna *Oro kring hantering av ökat antal besökare* och *Begränsad kapacitet*. Den första gruppen fångar oron hos besökarna över det ökade antal besökare och hur det kommer att påverka verksamheten och dess kvalitet. De har tankar om hur personalens hantering ska se ut, de funderar över om det ska finnas ett urval över vilka som får besöka verksamheten. *"Det är lite ny stämning då det kommer många människor"*. I den andra kodgruppen *Begränsad kapacitet* talar besökarna om de negativa aspekterna av verksamheten. De tar till exempel upp de begränsade öppettiderna och att de har stängt på sommaren. Vilket de tycker påverkar deras välmående. Det kan ge en tillbakagång i deras förändringsprocess. Besökarna talade också om, om de blir fler att det kan bli allt svårare att dra sig undan, speciellt vid konferenser då besökarna inte får vara i alla utrymmen. *"Väldigt uppskattat med kvällsöppet en gång i veckan. Skulle gärna få vara öppet fler kvällar i veckan"*.

6.1.6 Framgångsparadox

Kategorin *Framgångsparadox* består av grupperna *Begränsad kapacitet* och *Begränsat yttre stöd*. Som tidigare nämnt handlar gruppen *Begränsad kapacitet* om de negativa aspekterna av verksamheten. De begränsade öppettiderna och att det faktum att verksamheten är stängd en längre period på sommaren. Vilket de tycker påverkar deras välmående. Det kan ge en tillbakagång i deras förändringsprocess. De talade också om, om de blir fler att det kan bli allt svårare att dra sig undan, speciellt vid konferenser då besökarna inte får vara i alla utrymmen. "Tänkte att där brukar vi vara, nu är de där, här sitter jag. Kände efter hur den här känslan, att där går de nu som om de äger stället. Det var ingen skön känsla. Men jag förstår ju, men jag kan tänka mig att andra, som lider av stigmatiseringen att vi blivit illa behandlade av myndigheter, läkarvården, varit illa". Den andra gruppen *Begränsat yttre stöd* handlar om kritik från besökarna riktad till kommunen då de anser att kommunen har ett begränsat hjälputbud. "Jag tror inte staden har ett ställe som har kompetensen att handskas med kvinnor som är rädda"

6.2 Presentation av kärnkategorier

Kärnkategorierna *utvecklande verksamhet* och *motpoler* är till skillnad från kärnkategorierna *byggandet av resurser* och *behov av resurser* uppbyggda direkt från kodgrupper.

6.2.1 Byggande av resurser

Vi har byggt denna kärnkategori med kategorierna *Paus från kaos*, *Bekräftande av vad man är* och *Bekräftande av vad man gör*. Verksamheten hjälper besökarna att utvecklas och må bättre. Då den fungerar som en fristad där de får vara sig själva och får en paus från det yttre kaoset för att kunna hantera sitt inre kaos. Man får bekräftelse på vem man är som individ och vad man gör. När det fysiska kaoset lägger sig är det lättare att se sig själv i ett nytt perspektiv och därmed ta nya steg i livet. Detta leder i längden till att besökarna bygger upp sina resurser igen och kan delta i samhället fullt ut.

6.2.2 Behov av resurser

Vi har byggt denna kärnkategori med kategorierna *Tillåtandets paradox*, *Kvalitetssäkring* och *Framgångsparadoxen*. Verksamheten tillåter väldigt mycket, vilket ibland leder till konflikter och spända möten mellan besökare. De menar då att det kan finnas behov av mer inblandning från personal och även större personaltäthet. I samband med tillåtandets paradox ser vi en

koppling till kvalitetssäkring där besökarna känner en oro kring hanteringen av ett ökat antal besökare och hur det påverkar verksamheten. Besökarna ser verksamheten som en mycket positiv verksamhet, men anser även att den har sina begränsningar i till exempel öppettider. Under sommaren då verksamheten har stängt finns det ingen liknande verksamhet som kan ta vid. Detta kan i många fall leda till tillbakagång i den utveckling som besökaren har nått under året. Det vi ser i denna kärnkategori är behovet av resurser både i verksamheten och i staden för att trygga en hållbar utveckling för denna målgrupp.

6.2.3 Utvecklande verksamhet

Den här kärnkategorin består av kodgrupperna *Välorganiserad sysselsättning*, *Behovet av sysselsättning* samt *Pålitlig verksamhet*. Den *välorganiserade sysselsättningen* handlar om att verksamheten har ett bra utbud av aktiviteter, de är betydelsefulla för deras egen utveckling och välbefinnande. *Behovet av sysselsättning* speglar vad besökarna anser aktiviteterna gör för dem och hur det känns att vara delaktig. Det handlar om hur betydelsefull sysselsättningen är, exempelvis att ha ett arbete, delta i praktiska göromål i verksamheten eller vara med i någon aktivitet. Vilket leder till ett ökat ansvarstagande och en känsla av delaktighet i samhället. Den sista gruppen i kärnkategorin utvecklande verksamhet är *Pålitlig verksamhet*. De anser att verksamheten är pålitlig då den alltid finns där, de har ett nytänkande som många inte stött på tidigare. Nytänkandet speglar verksamhetens inriktning mot kvinnor samt att det inte är krav på drogfrihet för att få ta del av hjälpresurserna. Många beskriver verksamheten som en livlina.

Dessa tre kodgrupper bildar denna kärnkategori. Den välorganiserade sysselsättningen i verksamheten tillfredställer en stor del av behovet av en organiserad sysselsättning hos besökarna. Vilket är viktigt för deras personliga utveckling och ett steg på vägen för att bli mer delaktig i samhället igen. Besökarna känner ett lugn i och med vetskapen att verksamheten finns där för dem.

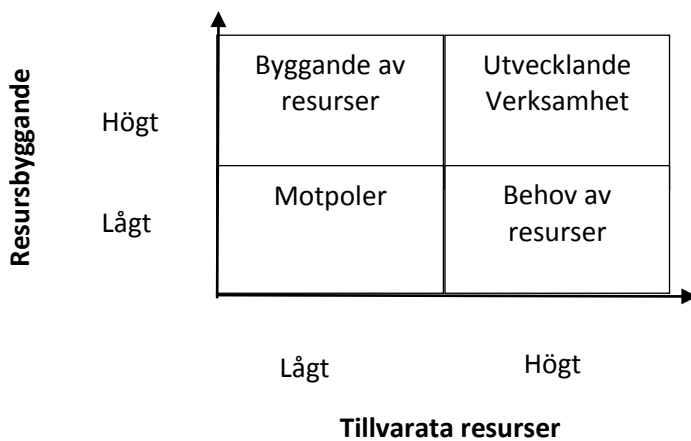
6.2.4 Motpoler

Kärnkategorin *Motpoler* består av grupperna *Pålitlig verksamhet* samt *Upplevda skillnader*. *Pålitlig verksamhet* är ett uttryck för att besökarna anser att den är pålitlig då den alltid finns där för dem, de har ett nytänkande som de inte stött på tidigare. Nytänkande yttrar sig i att den riktar sig mot kvinnor samt inte har krav på drogfrihet för att få besöka. Många beskriver verksamheten som en livlina. I gruppen *Upplevda skillnader* sätts Hulda mot andra

verksamheter för personer med hemlöshetsproblematik. I andra verksamheter är man bara en gäst och inte delaktig i vad som sker. Det känns då opersonligt och de känner en distansering från personalens sida. Dessa två kodgrupper står i kontrast till varandra genom besökarnas upplevda skillnader mellan denna verksamhet och andra verksamheter som riktar sig liknande målgrupper. Till fördel för den studerade verksamheten ser den helheten hos besökarna och distanserar sig inte.

6.3 Analysmodell

Vi har valt att göra en analysmodell av de kärnkategorier som framkommit ur vårt resultat. Modellen är inspirerad av Karasek och Theorells (1990) krav/kontrollmodell som går in på vad det finns för samband mellan de krav och den kontroll som människor utsätts för i arbete. Har man en hög kontroll så klarar man högre krav (Karasek & Theorell, 1990).

Kärnkategorin *Byggande av resurser* har ett högt resursbyggande då verksamheten ger besökarna en hemlik miljö där de kan få ro och få paus från sitt eget kaos, *"Vackra möbler, kakehugnar, olika rum som andas olika energier"*. Personalen är öppen och välkomnande och bekräftar individerna som besöker verksamheten. Detta är en bra grund till att besökarna ska öka sina chanser att komma tillbaka till samhället och stärker deras egenmakt *"De är ju som extramammor"*. Resurserna är i denna mening individerna som besöker verksamheten. Samtidigt som verksamheten är bra på byggandet av resurser är de sämre på att ta tillvara de resurser som de skapar. Till exempel att låta någon/några besökare fungera som en slags personal. Då vi har sett att verksamheten är i behov av resurser vore det ett alternativ för hur

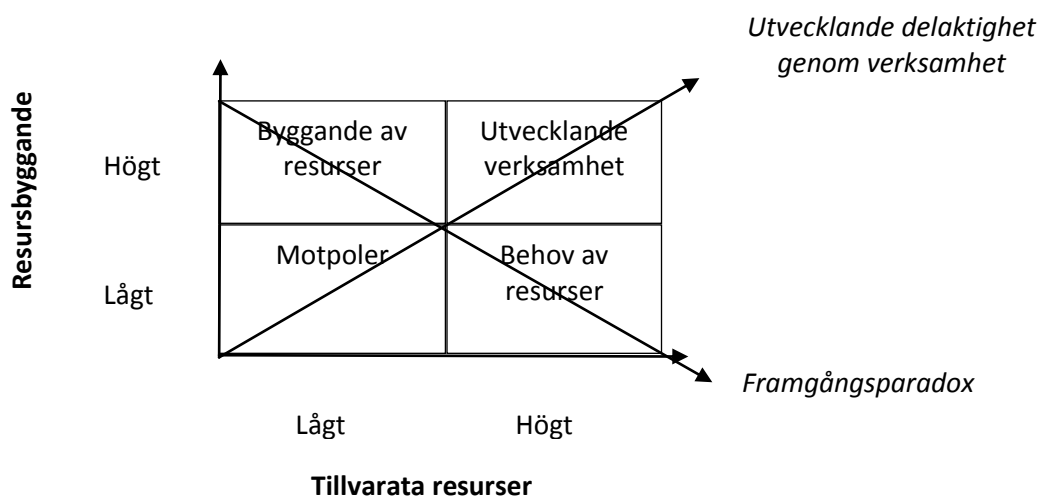
man kan undvika en framgångsparadox. Framgångsparadoxen innebär att verksamheten har en helhetssyn och en människosyn som bidrar till en verksamhet som bygger upp resursstarka individer. Ju mer framgångsrik och ju mer uppmärksamman den blir desto fler besökare. Ju fler besökare desto mer resurser och utrymme krävs. Vilket i slutändan kan drabba den enskilde som inte får det utrymme att utvecklas som tidigare, därav en framgångsparadox.

Kärnkategorin *Motpoler* har ett lågt resursbyggande då denna speglar vad besökarna har upplevt i andra verksamheter. Där de är gäster och ej delaktiga i verksamheten. Där styr personalen och det är inte anpassat till målgruppen *"Man får inte vara med i verksamheten på samma sätt"*. Detta blir då en motpol till hur de upplever verksamheten som vi studerat. *Motpoler* har även ett lågt tillvaratagande av resurser då kvinnorna besökt andra verksamheter ses de endast som gäster och inte som en tillgång.

Utvecklande verksamhet har ett högt resursbyggande då verksamheten har ett utvecklat utbud av aktiviteter. Som är pålitliga och kvinnorna vet att de alltid finns där. Aktiviteterna blir utvecklande för besökarna genom delaktighet och det blir meningsfullt för dem *"Det är otroligt mycket och det har växt fram sen i våras"*. De känner sig behövda och mer delaktiga i samhället. Verksamheten har en noggrannhet och ett nytänkande som också bidrar till att hjälpa individerna utvecklas i en positiv riktning. Med nytänkande menar vi att de ha ett helhetsperspektiv där man arbetar med besökarna på många olika sätt. De erbjuder exempelvis stimulerande och utvecklande aktiviteter och samtalsstöd för att stärka individen. De ställer inga krav på att få komma dit och erhålla hjälp, exempelvis att bli drogfri. Verksamheten är inarbetad och har fått en bättre kontinuitet. Kärnkategorin utvecklande verksamhet har även ett högt tillvaratagande av resurser. Verksamheten lyssnar på besökarna och tar emot idéer och tankar kring aktiviteter. Resurserna är även besökarnas idéer om nya aktiviteter eller utvecklandet av verksamheten. De har en hög delaktighet.

Den sista kärnkategorin är *Behov av resurser*. Den kategorin har ett lågt resursbyggande just på grund av att den är i behov av resurser. Besökarna talar om att personalen ibland kan vara för tillåtande, vilket bidrar till att verksamheten blir för tillåtande *"Vi behöver prata mer om regler"*. När besökarna blir fler och fler så minskas utrymmet att kunna dra sig undan för att samla kraft och att fortsätta att utvecklas som tidigare. Om verksamheten ska fortsätta att vara så öppen som den är kommer det att behövas mer utrymme och mer personal för att säkra

utvecklingen hos besökarna. Under året hjälper verksamheten kvinnorna att utvecklas och nå nya framsteg i sin utveckling, men detta kan skadas då de stänger under sommaren. De som ej ännu är starka nog att arbeta på sin utveckling utan hjälp riskerar att falla tillbaka. Därför att de blir utan det stöd som de lutat sig emot under året. För att bygga och behålla resurser behöver man resurser ”*Jag tycker absolut inte att det ska vara stängt på sommaren. Det hade varit en räddning för mig om det hade varit öppet på sommaren*”. En oro hos besökarna är hur hanteringen över det ökande antalet besökare kommer att se ut och om kvalitén på verksamheten då kommer att sjunka. Det är här framgångsparadoxen kommer in. Att ju mer framgångsrik verksamheten blir med ökat antal besökare desto svårare blir det att kvalitetssäkra om inte fler resurser sätts in. Framgång leder till fall. *Behov av resurser* har vi placerat i modellen som ett högt tillvaratagande av resurser då den har stora behov av det. Vi tänker att verksamheten är ett högt behov av att tillvarata resurserna men gör det inte i tillräckligt stor utsträckning. Detta har vi tolkat utifrån att det finns krav på att personalen ska ha MI utbildning, ha erfarenhet av att arbeta med kvinnor, våldsutsatta.

Som tidigare nämnt kan vi se tendenser till att verksamheten kan hamna i en *framgångsparadox*. Vilken innebär att ju mer framgångsrik verksamheten blir, med fler besökare desto svårare kan det bli att upprätthålla kvalitén. Detta med tanke på att det då behövs ökade resurser i form av personal, utrymme och utökade öppettider. Om det blir alltför många besökare kan det till slut vara svårt att ”bygga” upp dessa individer. Framgången leder till fall. Det har också att göra med öppettiderna. De har stängt en längre period på sommaren på grund av bristande resurser. Detta kan leda till en tillbakagång i en positiv utveckling för besökarna.

Utvecklande delaktighet genom verksamhet, här sker en personlig utveckling hos individen genom att denne tillåts att vara delaktig i verksamheten. Denna utveckling ser vi är frånvarande i andra verksamheter, där besökarna ej får vara delaktiga på samma sätt. Bemötandet av personer i verksamheten skiljer sig och här är man en del av och inte endast en gäst. Det positiva bemötandet och tillvaratagandet skapar en känsla av att vara en del av något. Detta blir som en inkörsport till att inte känna sig som exkluderad från samhället.

7. Diskussion

Hemlöshet i Sverige började uppmärksammas först i slutet på 80-talet trots att den funnits mycket längre än så. De som blir speciellt utsatta i en situation av hemlöshet är kvinnorna, då deras röster tenderar att inte bli hörda. Detta ser vi som en dubbel utsatthet i att vara kvinna och samtidigt hemlös. En av orsakerna är att åtgärderna blir viktigare än klienten och fokus riktas mot reglering av beteende. Kvinnor döljer oftare sin situation av hemlöshet vilket leder till ett mörkertal. Detta styrker behovet av forskning på området. Paralleller kan dras mellan det Marie Nordfeldt (1999) skriver angående frivilliga verksamheters nisch och den studerade verksamheten. Båda fungerar som ”dammsugare” och fångar upp utsatta individer. Catharina Thörn (2007) beskriver i sin artikel att man måste passa in i en normativ problembild för att få hjälp av myndigheterna. Vilket leder till ett utanförskap för de individer som inte passar in på den, däribland kvinnorna. Vi vill med denna uppsats göra kvinnornas röster hörda.

Vi har gjort en fallstudie med syfte att beskriva och undersöka hur verksamheten Huldass hus målsättning omsätts till insatser för hemlösa kvinnor och besökarnas uppfattning av detta. Vi hade fyra frågeställningar till vår hjälp för att få svar på vårt syfte. De lyder som följer: Hur kan verksamhetens bakomliggande tanke och målsättning beskrivas som en intentionell handling grundad på uppfattningar om brister i det sociala skyddsnätet för hemlösa kvinnor? Hur väl speglas verksamhetens målsättningar i kvinnornas uppfattning av verksamheten? På vilket sätt upplever kvinnorna att denna verksamhet skiljer sig ifrån eller liknar andra verksamheter de mött som inte enbart riktat sig till kvinnor? Finns det några tydliga utvecklingsområden hos verksamheten?

Verksamhetens bakomliggande tanke och målsättning kan vi se som en intentionell handling grundad på uppfattningar om brister i det sociala skyddsnätet för hemlösa kvinnor. Politikerna i staden såg brister i stödet och skyddet för hemlösa kvinnor och såg därför till att en utredning tillsattes för att se vad som behövde göras. Det man upptäckte var att det fanns ett behov av en öppen verksamhet för hemlösa kvinnor. Enligt Weber Sikich (2008) ser kvinnors och mäns hemlöshet olika ut då kvinnorna tenderar att bli osynliga, vilket leder till att hjälpresurserna anpassas efter männens behov (Weber Sikich, 2008). Där ser vi att det är viktigt att kvinnor får en egen plats där de får all uppmärksamhet och hjälpen anpassas efter deras behov. Hit kan vi också koppla kärnkategorin motpoler där kvinnorna beskriver sina upplevelser av andra verksamheter jämfört med den studerade. De berättade om negativa

aspekter hos andra verksamheter och beskrev Huldass som mycket positiv. Att Huldass har ett nytänkande där de arbetar med hela människan och där besökarna får vara delaktiga i verksamheten. På andra verksamheter de besökt är de bara besökare och får ingen möjlighet att vara en del av verksamheten på samma sätt. Dessutom interagerar personalen mycket mer med besökarna på Huldass än på andra verksamheter. Där kände informanterna att det blev opersonligt och en distansering från personalens sida. Kvinnorna beskrev också att de upplevde brister på stöd i staden som mynnar ut i vår kärnkategori behov av resurser.

En majoritet av verksamhetens målsättningar ser vi kommer fram, vilket syns tydligt i vår analysmodell. Huldass Hus ska medverka till att stärka kvinnornas egenmakt. Vilket vi ser att verksamheten gör genom utvecklande aktiviteter och kvinnornas delaktighet. Personalen betyder mycket då de finns där för dem och motiverar och stödjer kvinnorna. Vilket får dem att stärkas. Här kan vi koppla samman kärnkategorierna byggandet av resurser och utvecklande verksamhet som vi beskriver i vår modell som ett högt resursbyggande. De här två samverkar med varandra, den utvecklande verksamheten ger besökarna meningsfullhet i att de sysselsätter sig. Verksamheter som har bra utvecklande aktiviteter tillfredsställer kvinnornas avsaknad av sysselsättning och tillhörighet. Man är i en gemenskap och gör något bra tillsammans. Man blir uppmärksammad, bekräftad av personalen och andra besökare. I och med att kvinnorna stärker sin egenmakt skapar man på sikt resurser för samhället. Kvinnorna kommer ytterligare ett steg närmare att bli helt inkluderade i samhället. Catharina Thörn (2007) talar om att hemlösa kvinnors självförtroende, blir sämre ju längre de är inne i boendetrappan på grund av kontroll, träningsboende och väntan(Thörn, 2007). Vi kan här se att verksamheten stärker kvinnornas egenmakt och förhoppningsvis ger dem kraft att kämpa i det system som de måste gå igenom för att få ett eget bostadskontrakt.

Verksamheten ska fungera som en mötesplats för utsatta kvinnor. Vi ser att kvinnorna skapar en gemenskap där de utbyter erfarenheter och kunskap. Som vi tidigare nämnt finns personalen där med motivation och stöd. Det ser vi som positivt då ett av målen är att det ska vara en mötesplats för utsatta kvinnor. Kvinnorna fortsätter att gå dit och ökar i antal. Med detta kan vi även koppla kärnkategorin behov av resurser. Vi ser ett framtida behov av resurser då kvinnorna uttrycker en oro kring hanteringen av ett ökat antal besökare. Detta har vi illustrerat i vår analysmodell där vi beskriver framgångsparadoxen. Där ser vi ett samband mellan byggandet av resurser och behov av resurser. Verksamheten är bra på att ”bygga” och

stärka besökarna. Ju mer framgångsrik den blir desto mer minskar kapaciteten till detta resursbyggande, om inte verksamheten får tillgång till mer resurser i form av personal och utrymme. Detta blir en paradox då verksamheten är beroende av att det kommer fler besökare samtidigt som det blir svårare att bibehålla resursbyggandet. Vad händer med kvinnorna som endast kommit några få steg i sin utveckling när det kommer nya besökare, då personalen måste fördela sin tid på fler besökare. Hur hanteras oron kring att inte få så mycket tid och stöd som man är van vid. Här kan vi se ett framtida utvecklingsområde i form av ett ökat behov av resurser, i en utökad personalstyrka. I detta vill vi även föra fram en tanke kring utökade lokaler, där kvinnorna påpekar vikten av att kunna dra sig undan, med ett utökat antal besökare minskar denna möjlighet. Dessutom ser vi ett behov av utökade öppettider då de kvinnor vi intervjuade påpekade de begränsade öppettiderna. Speciellt på sommaren då verksamheten är stängd under en längre period som vi tror kan påverka besökarnas utvecklingsmöjligheter. En av våra informanter påpekade de negativa aspekterna av att verksamheten är stängd på sommaren. Hon beskriver verksamheten som en trygghet som skapar ett lugn hos henne, vilket försvinner då det är stängt. Verksamheten arbetar efter att stärka kvinnorna, vilket på något sätt blir motarbetat då de blir ”lämnade” under en period.

Marie Nordfeldt (1999) har gjort en studie där hon har tittat på hur relationerna mellan socialtjänsten och frivilliga organisationer ser ut i Göteborg och Stockholm. Det som bland annat har framkommit är att frivilliga organisationer har en egen ”nisch” som innebär att de lättare når fram till personer som lever i utsatta situationer och att de erbjuder hjälp som är helt kravlöst, till skillnad mot socialtjänsten. Det är människor som av olika anledningar inte vill ha kontakt med några myndigheter och de frivilliga organisationerna fångar upp dessa människor (Nordfeldt, 1999). Även om verksamheten vi undersökt inte är en frivillig verksamhet utan är en kommunal kan vi se likheter här. Huldass erbjuder en plats för alla utan krav på att behöva veta allt om alla som kommer och besöker. Eftersom det är en öppen verksamhet finns det inga krav på att redogöra sitt liv för någon på verksamheten.

Det Marie Nordfeldt (1999) såg i sin studie var att de frivilliga organisationerna fungerar som ett komplement till den offentliga sektorn och fungerar också som en mellanled mellan människorna som lever i en situation av hemlöshet och myndigheter (Nordfeldt, 1999). Detta kan vi dra paralleller till Huldass hus där de har möjlighet att hjälpa besökarna få kontakt med andra aktörer inom området som kan vara till hjälp. Huldass hus samarbetar med många olika aktörer inom området.

För att verifiera vår kärnkategori byggandet av resurser har vi valt att applicera KASAM med de tre komponenterna begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. Där kan vi se att kategorin paus från kaos möjliggör individens begriplighet. På Huldass hus får individen möjlighet att skapa lugn inom sig då den yttre världen är lugn och harmonisk. Enligt Antonovsky (1991) förstår man sin tillvaro bättre vid en hög begriplighet och den blir mer strukturerad och tydlig. När en människa upplever sig ha en hög grad av begriplighet innebär det att den är redo att möta nya utmaningar i livet och vet att allt går att ordna. Att de nya utmaningarna går att förutsäga så att man är beredd att möta dem (Antonovsky, 1991). Kvinnorna får lov att komma som de är och få vara del av ett sammanhang. De får en plats att vila på som kan hjälpa de reda upp sitt inre och yttre kaos.

När kvinnorna får bekräftelse på vilka de är stärker det deras hanterbarhet. De har ett självbestämmande och ingår i ett sammanhang där de blir bemötta på ett värdigt sätt. Hanterbarhet är enligt Antonovsky (1991) i vilken grad man anser sig ha resurser till sitt förfogande för att kunna hantera förändringar i tillvaron på bästa sätt (Antonovsky, 1991). Genom att öka kvinnornas egenmakt kan det stärka dem och öka deras resurser. Meningsfullheten skapas då kvinnorna genom att få bekräftelse på vad de gör kan ta nya steg och ge nya perspektiv. Det leder till en ny mening och ger ny inspiration. Det blir en utveckling och en förändring hos besökarna. Antonovsky (1991) beskriver meningsfullhet som att känna att det är värt att engagera sig i att lösa motgångar och problem som dyker upp istället för att se på det som något tungt och mödosamt. Det handlar om på vilket sätt man ser på svårigheter i livet och hur man väljer att tackla dessa på bästa sätt (Antonovsky, 1991).

7.1 Förslag till framtida forskning

Till kommande forskning hade det varit intressant att se på hur Huldass hus på sikt påverkar de hemlösa kvinnorna i Göteborg. Om man kan se en positiv utveckling hos besökarna där fler förbättrar sin situation. När vi var på Huldass hus mötte vi många olika människor med olika typer av problematik. När problematiken ser så olika ut hade det varit intressant att se på hur socialtjänsten arbetar med varje individ. Hur arbetar man för att undvika att människor hamnar mellan stolarna? Vi har läst mycket forskning om att mäns och kvinnors hemlöshet skiljer sig åt. Det hade därför varit intressant att se konkret hur mycket och vad det är som skiljer dem åt.

7.2 Slutord

Hemlös är ett mångfacetterat begrepp. Att bestämma oss för vad vi skulle skriva om var inte lätt. När man kan välja precis vad som helst är det mycket man vill skriva om. Vi kom fram till att vi ville skriva om hemlöshet. Det är ett område ingen av oss tidigare berört, men som intresserar oss båda och vi vill lära oss mer om detta. Vi tycker dessutom att det är ett ämne som det inte pratas så mycket om och vill lyfta fram det. När vi väl bestämt området vi ville studera kom nästa avgränsning, inom ämnet. Diskussionerna gick fram och tillbaka, men efter vi fått upp ögonen för en mycket intressant öppen verksamhet för kvinnliga hemlösa skedde avgränsningen helt naturligt. Att vara kvinna och hemlös kan ses som en dubbel utsatthet då kvinnorna oftast tenderar att inte bli lika uppmärksammade som männen, vilket ytterligare förstärker behovet av att forska inom detta område. Vi ville undersöka hur den här verksamheten fungerar i praktiken, hur deras målsättning överensstämmer med besökarnas uppfattning. Eftersom det är en relativ nystartad verksamhet kändes det som en självklar sak att undersöka.

Vi hade vår egen förförståelse kring vad hemlös innebär. Hur en hemlös människa ser ut och i vilken situation hon befinner sig i. Denna fick vi snabbt omvärdera då vi i verkligheten mötte något helt annat. Vår bild av en hemlös var en person utan bostad med ett utseende som speglar det hårda livet på gatan. Det som slog oss när vi besökte Huldäs Hus var att vi ibland inte visste vilka som var personal och vilka som var besökare.

Det finns många olika benämningar på en person som saknar bostad, exempelvis uteliggare, bostadslös, hemlös. Socialstyrelsen har definierat hemlös enligt fyra olika situationer(socialstyrelsen.se²). Vem som helst kan hamna i en situation av hemlöshet, det kan vara på grund av sjukdom som leder till förlust av arbete. Detta kan i sin tur leda till missbruk för att orka hantera sin situation. De otroliga mötena med kvinnorna har fått oss att tänka kring hemlöshet på ett helt annat sätt. Hemlöshet definierar inte personen, det definierar situationen personen befinner sig i för tillfället.

8. Litteraturförteckning

8.1 Tryckta källor

Antonovsky, Aaron (1991): *Hälsans mysterium*. Natur och kultur: Köping.

Kavle, Steinar (1997): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur: Lund.

Merriam, B Sharan (1994): *Fallstudien som forskningsmetod*. Studentlitteratur: Lund.

Nordfeldt, Marie (1999): *Hemlöshet i välfärdsstaten: En studie av relationerna mellan socialtjänst och frivilliga organisationer i Stockholm och Göteborg*. Uppsala Universitet. Uppsala.

Svenning, Conny (2003): *Metodboken - samhällsvetenskaplig metod och metodutveckling: klassiska och nya metoder i informationssamhället: källkritik på Internet*. Eslöv: Lorentz.

Swärd, Hans (2008): *Hemlöshet*. Studentlitteratur: Lund.

Thörn, Catharina (2007): *Utan bostad – utanför samhället? Kvinnors erfarenheter av hemlöshet i Utanförskapet – välfärdssamhällets baksida*. Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS): Stockholm.

Wallén, Göran (1996): *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Studentlitteratur: Lund.

8.2 Artiklar

Baxter, P., & Jack, S. (2008). Qualitative case study methodology: Study design and implementation for novice researchers. *The Qualitative Report*, 13(4), 544-559.

Flint, John (2009): *Governing Marginalised Populations: The Role of Coercion, Support and Agency*. *European Journal of Homelessness*, Volume 3, December 2009. ISSN 2030-2762

Horsell, Chris (2006): *Homelessness and Social Exclusion: A Foucauldian Perspective for Social Workers*. Australian Social Work, Volume 59, Number 2, 213-225: DOI 10.1080/03124070600651911: Routhledge

Weber Sikich, Keri (2008): *Global Female Homelessness: A Multi-Faceted Problem*. Gender Issues, Volume 25, Number 3, 147-156: DOI 10.1007/s12147-008-9062-8: © Springer science + Business Media, LLC 2008

8.3 Internetkällor

Socialstyrelsen: *Hemlöshet i Sverige 2005*.

1 http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/9724/2006-131-16_200613116.pdf

Hämtat 5 november 2010 kl. 21.03

Socialstyrelsen.

2 <http://www.socialstyrelsen.se/hemloshet/definition>

Hämtat 14 oktober 2010 kl. 10.12

Vetenskapsrådet: *Forskningsetiska principer*.

http://vr.se/download/18.7f7bb63a11eb5b697f3800012802/forskningsetiska_principer_tf_2002.pdf

Hämtat 6 februari 2011

8.4 Elektroniska böcker

Hartman, Jan 2001, "*Grundad teori: teorigenerering på empirisk grund*" Studentlitteratur. Lund.

Bilaga 1

GÖTEBORGS UNIVERSITET INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Hej!

Vi är två studenter som från Göteborgs Universitet som läser på socionomprogrammet. Vi ska under hösten skriva en c-uppsats och i samband med det göra en undersökning. Syftet med uppsatsen är att se hur verksamhetens (Huldass Hus) målsättning ser ut och jämföra den med besökarnas uppfattning. Eftersom det är en ny verksamhet och inte finns någon liknande i Göteborg tycker vi det är viktigt att belysa den. Vi tänker bland annat på vad ni tycker om bemötandet från personalen och vad ni tycker om utbudet och betydelsen av aktiviteter. Vad ni tycker om verksamheten, både positiva och negativa sidor. Det är viktigt att ni som besökare får berätta vad ni tycker. Vi vill därför intervjua er besökare för att få underlag till uppsatsen.

Det är frivilligt att delta. Under intervjun kan du som blir intervjuad när som helst avbryta ditt deltagande. Du som intervjuperson kommer att vara anonym i uppsatsen. Detta kommer vi att vara väldigt noga med, då vi tex kommer att ge er ett fiktivt namn. Det material som kommer att samlas in genom intervjuerna kommer endast att användas i vår uppsats.

Hälsningar

Matilda Boström & Emma Gustafsson

HT 2010

Göteborg 2010-10-15

Bilaga 2

Intervjuguide

Vägen dit

- Hur fick du reda på att Huldass hus fanns?
- Varför började du gå hit?
- Varför fortsätter du gå hit?

Bemötande

- Hur upplevde du personalens bemötande första gången du besökte Huldass hus?
- Vilket bemötande upplever du att du får/fått därefter på Huldass hus (av besökarna och personal)?

Miljö

- Hur upplever du miljön på Huldass, när det kommer till möbler, färgval, lokaler?
- Vad kan förbättras?
- Vad är bra/dåligt?

Aktiviteter/sysselsättning

- Vad tycker du om aktiviteterna som erbjuds på Huldass?
- Vilken betydelse spelar de för dig?
- Är det något du saknar?
- Vad är bra/dåligt?

Delaktighet

- Är du som besökare delaktig i verksamheten? På vilket sätt?

Allmänt om Huldass hus? Huldass hus betydelse?

- Skiljer sig Huldass hus från andra ställen du varit på? På vilket sätt?
- Vad betyder Huldass hus för dig?
- Upplever du att din situation har förändrats sedan du började gå till Huldass hus? På vilket sätt?
- Upplever du att Huldass hus har hjälpt dig?

Övrigt

- Har du några övriga synpunkter om Huldass hus som inte berörts?

Bilaga 3

trött,
påverkas av omgivningen,
behov av struktur,
fokus på en sak,
stressat engagerad,
känslig,
dränerad,
tom,
osäker,
skör,
tvetydigt,
uttömd
ensamhet,
ingen tillhörighet
värdelöst trots yttre stimulans
inte alltid bra
inte alltid en hjälp

Vilse i kaos

arbetet som skapare av identitet,
komplement till hemmet,
substitut för hemmet,
fyller ett tomrum,
mötesplats,
substitut till arbete,

Hem- & Arbetslik Gemenskap

paradiset,
strategi för harmoni,
fridfullt,
skapar lugn,
harmonisk,
offentlig plats ger lugn
stärkande verksamhet,
skapa sammanhang,
plats för återhämtning,
lugn,
avslappnande,
positiv inverkan på sinnesstämning,
underbart,
rogivande,
jättebra verksamhet,
förnyelse,
säkerhet,
nytt val,
stöd,
nöjd
avslappnande
hälsofrämjande
hjälp
får lov att visa känslor
tillåter ensamhet
verksamhet med plats för avskildhet
möjliggör egen tid

TIMEOUT

visar hänsyn, underbara anställda, omhändertagande, makalös,
givmild, kunskap genererar öppenhet och omtänksamhet,
skillnad i bemötande, stabilitet, neutralisera, balans, respektfull,
neutral verksamhet, gott bemötande, välkomnande, ser personen inte problemet,
samtalet i fokus, fantastisk, omsorgsgivande, omtanke, omtänksamma,
fantastiska, givmilda, dömer inte, sunt, uppmärksamma, lyhördhet,
omhuldad, med öppna armar, mottagande med glädje,
personal kontinuitet skapar lugn, sättet att se på människan
familjärt, tillgänglig

VÄRDIGT BEMÖTANDE

förändring av öppettider,
brist på rörelse,
otillräckliga resurser,
krav på kunskap,
stor personalomsättning skapar otrygghet,
platsbrist vid konferens,
brist på öppettider,
brist på fysisk aktivitet
undanskuffade
risk för försämring av besökarnas förändringsprocess

Begränsad kapacitet

brist på stöd i staden,
brist på hjälpkontakter,

Begränsat yttre stöd

valfrihet
eget val
egen väg
självständigt ansvarstagande
frihet
vara sig själv
klara sig själv
graden av inblandning
ingen press
inget tvång

Självbestämmande

ansvarskapande
Verksamhet som hjälp till förbättring
individanpassat
anpassat till målgrupp
ingen förpliktelse
tillåter egna val
Pressar ingen
individuellt
identitets skapande

Tillåtande kravlöshet

positiv energi,
positiv inverkan,
positiv upplevelse,
positivt,
positiv utveckling,

Ny energi

byte av fokus,
Tydliggör,
totalomvändning,
ny mening,
ny inspiration,
situationsförändring,
inspirerande,
förändrad tillhörighet,
förändring,
utveckling,
vinster
identitet via annan människa,
mottaglig,
anpassad delaktighet,
Egen utveckling med hjälp av yttre faktorer

Nya steg & perspektiv

inte delaktig
opersonligt
distansering

Upplevda skillnader

meningslöshet
betydelselöst
värdelöst
känner sig inte behövd
utanförskap
vara delaktig i samhället
praktisk delaktighet

Behovet av sysselsättning

nytänkande
annorlunda
noggrannhet
annan inriktning
inarbetat
bättre kontinuitet
tillgängligt
livlina

Pålitlig verksamhet

hemligt
familjär
ombonad
fin miljö
miljö
inbjudande
välplanerat
intimt
fint
förtjusande atmosfär
lyx

Som ett "hem"

sammanhållning
samhörighet
känsla av sammanhang
vara i ett sammanhang
gemenskap
delaktighet
social interaktion
homogen grupp
nätverk
relation

Behov av mänskliga möten

självupptagen
olikhet
motsatt håll
energi krävande
trötta ut varandra
meningsskiljaktigheter
förändrad atmosfär
obalans
kombinera olikheter
kulturkrock
olika människor
ostabil grupp
instabil stämning hos besökarna
motverka splittring

Spända möten/krockar hindrar öppenhet

verksamheten för tillåtande
komma som man är VS. Regler
för tillåtande
tillåtande
personalen allt för medgivande
komma som man är

Den tillåtande verksamheten

Begränsat antal
Urval
begränsa antalet besökare
Omsättning
konsekvens av för många besökare
Mycket folk

Oro kring hantering av ökat antal besökare

utbudet finns
utvecklat utbud
bra utbud
betydelsefull aktivitet

Välorganiserad sysselsättning

